

List izlazi tjedno. Godišnja pretplata
30 Din. Za inozemstvo 60 — Oglasi po
naročitoj tarifi.

GOD. VI

BROJ 38

ŠIBENIK, 22 rujna 1935

Rukopisi se ne vraćaju — Adresa ured-
ništva i uprave: ŠIBENIK pp. 17.

Kemijški procesi

Hrvatsko slavlje

Mladost je vrijedna života. I to ne samo u životinjskom carstvu, nego i u bilinskom. — Ali neka se ne uvrijede oni koji su u drugoj polu ljudskog vijeka, jer je već bilo istaknuto, da i u starim žilama može presti klorofil sunčanih dana.

Mlado zdrjebe po pašnjaku skače. Usplahireno, i nikomu se neda. Mlado, jogunasto; i ponosno na svoje mlade dane.

— A sjećate li se i onoga odlomka iz evanđelja, gdje Krist kaže da se mlado vino ne stavlja u stare mješine. I ono je nemirno. I njemu treba tvrdih ograda.

Zato naš čovjek pred jematvu sprema konobu. Dobro gleda da li su sve duge cijele i da nije koji obruč popustio. Iznosi bačve i kace. Sve treba da je spremno kad nastupi mobilizacija jesenskih dana. — Mast vre, mlado vino hoće silom na zrak. I kao da za nje ga postoje drugi fizički zakoni o tlaku tekućina.

Vrenje stvara ugljik, koji duši. Kemijški procesi se zbivaju u našim konobama. Ne zna naš seljak da jedna mala glijivica, imenom sakaromices, tu obavlja svoj posao — da slador pretvara u alkohol; on samo gleda da li je uskuvalo, i broji dane do tog vidljivog učinka. Ne zna on ni što je to ugljik, nego samo zna da izlazi neka para koja gasi svijeću.

— Mlado, nemirno sa samim sobom, a još više kada struji žilama razumnoga stvora. Onda se njegovo djelovanje očituje na svakoj žilici i mišiću čovječjeg organizma. Mlado vino »pomladi« i stara čovjeka, a još više mlada. Mlado na mlado dođe, i kalorije se ne zbrajaju nego množe.

— Dim, lug, lapili — kao iz vulkana.

Vrenje u carstvu bilinskom i u carstvu životinjskom. Vrenje u sadašnjosti, ne u budućnosti; a što je bilo, bilo je, vratiti se neće.

Mi smo ljudi sadašnjice i o sadašnjici govorimo.

Vrenje je, tako jako da se čudimo kako toplomjer može izdržati, jer se živa u njemu diže iznad svih brojeva. A znamo da i dijete jedva izdrži onaj broj na vrhu. — Sve pjeni i previre. Elek-

Nezaboravni dan

Duša i srce Hrvata je ponovno progovorilo. Snažno i nepokolebivo se je manifestirala ljubav Crvene Hrvatske, naše divne i sunčane Dalmacije, s njezinim glavnim gradom, s metropolom hrvatskoga roda.

U Zagreb su pohrlili sinovi našega naroda, iz svih krajeva lijepe domovine. Sunčcem oprženi Dalmatinac i kršni Ličanin, ponosni Slavonac i otporni Bosanac sa svojom sestrom Hercegovkom, Medumurac i Zagorac, Srijemac i Vojvodanin pružili su desnice i poigrali bratsko kolo. — Svi jet je bio zanesen. Zastave su mu bili dragi i radostni pozdrav. Mnogi nisu mogli zatmiti svoje oduševljenje i radost, koja se je manifestirala u suzama radosnicama.

15 rujna je dokazao da je Dalmacija nerazdruživo vezana sa Zagrebom, pokazao je da je veza duše i srčaca najjača veza i da tu vezu ne može raskinuti nijedna sila, ma kako ona snažna bila.

Otkriće spomenika velikog našeg sina, neumrlóg don Frane Bulića, dalo je prilike, da izbije orkanskom snagom sva ljubav Hrvata prema rodnoj grudi, jedinstvenost i povezanost svih krajeva u tolikoj mjeri da se to ne da opisati, ali se je moglo osjetiti, gledajući Zagreb, kako se sav kupa u oduševljenju i najvećoj radosti.

Mase su pohrlile u Zagreb da uveličaju slavu, ali i da se okrijepe životnom snagom koja ključa u srcu hrvatske domovine. Ponijeli su vijence, da ih polože na novi spomenik, ali su ponijeli i druge vijence koje su namijenili neumrlom vodi hrvatskoga naroda — mučeniku Stjepanu Radiću. Mase su u dugim kolonama prolazile kraj Seljačkog doma, gdje stoji spomenik vode mučenika. Tu su polagali lovor vijence i trobojke. Redali su se pozdravni govori sve do početka svečanosti.

Oko 9^{1/2} s. krenu povorka prema katedrali. Tihu misu čita preuzvišeni

hvarski biskup msgr. Pušić. Brojne delegacije i korporacije su sudjelovale.

Opet povorka do sveučilišne biblioteke, mjesta, gdje se diže novi spomenik. Povorka stupa uz vesele zvukove glazbi. Masa aplaudira delegate i društva.

Riječ ima gđa Jelisava Horvat, predsjednica „Hrvatske Žene“, društva koje diže spomenik. — Pozdravlja sve prisutne, a među ostalim kaže: „Bulić je svom hrvatskom narodu ostao vjerni sin do posljednjega kucaja srca svoga. Hrvati i Hrvatice! Tomu i takovom Buliću postavlja „Hrvatska žena“ danas spomenik u glavnom gradu hrvatskoga naroda.“ — Predsjednica spušta zavjesu sa blagoslovljenog spomenika uz klicanje nepreglednog mnoštva.

Načelnik grada Zagreba kaže: „S dubokim osjećajem... primam ovaj spomenik... da našoj djeci i njihovim potomcima pruža i u lijepim i u teškim časovima uzvišen primjer iskrenog i muževnog rodoljublja — primjer nepokolebivog kremen-značaja.“

Preuzvišeni g. dr Bauer se nije najbolje osjećao, pa njegov govor čita preuzv. hvarski biskup msgr. Pušić. — U govoru se kaže: „Don Frane se je borio za istinu i pravdu držeći se one: radije neka me slome i unište, nego da prigmem šiju pod nepravdom i lažju. — Katolička je crkva tečajem čitave hrvatske povijesti pokazala da je narodna crkva... Njezina općenitost, koju mnogi ne shvaćaju... ne priječi joj da posebnu ljubav nosi prema svojim najbližim, i u taj najbliži krug spada naš narod iz koga smo nikli... Stoga s veseljem gledamo na današnju slogu crkve i naroda i sigurno se nadamo da neće nikakve spletke potajnih sila — — pomutiti ovaj naravni lijepi sklad.“

Rektor sveučilišta g. ing. Štipečić je rekao: „Don Frane je... u kame-

nu tražio istinu o slavnoj prošlosti našoj i svojim uspjehom u mnogom zakrčio put gavranima koji tako rado svojim crnim kljunovima udaraju po toj našoj prošlosti.“ — Don Frane je bio, odlučni borac za slobodu svoga naroda — za pravo i čovječnost. U takovom sjećanju na don Franu gledaćemo njegov brončani lik.“ A naša zlatna omladina koja će svakim danom prolaziti kraj njega „neka gleda u njemu simbol ljubavi i radā za svoj narod, svijetli primjer čovječanske dobrote, uzor čvrste volje i čeličnog karaktera.“ „A isto tako neka se ta omladina sjeća njegovih riječi: „Da narodi propadaju, ako kod njih nestane moralnosti, značajnosti i otadžbeništva.“

Vrstao se je veliki broj govornika. — Dr Katić kaže da je don Frane „na temelju iskopina dokazao da je hrvatski narod pred vijekovima bio samostalan i da imade slavnu prošlost.“

Značajne su govore održali dr Fran Barac, musliman Hakija Salihović, dr Grgić, dr Šimrak, prof. Lukas i dr.

Svečanosti su završile oko 2 s. popodne.

Mase su se zaputile prema Deželićevoj ulici. Prolamalo se je od klica nja i oduševljenja. Nepregledna povorka, kao bujica, se je sila pred stan vode hrvatskoga naroda dra Maćeka. Na prozoru, očigledno ganut i zadovoljan, stajao je dr Maćek. Narodne zastave priklanjale su se na pozdrav vodi. Suze radosnice su navirale na oči.

Zagreb je rijetkom svečanošću proslavio dan otkrića spomenika neumrlóm don Frani Buliću. Zagreb je okupio srca svih naših sinova i privezao ih neraskidnom vezom uža se.

To je bio veliki dan, svečani dan metropole Hrvata i svečani dan svih Hrvata u domovini.

tromagneti se nabiju i struje svim smjerovima. Više ne treba ni žica provodnica. Zrak razasilje, zrak prima.

Nego nešto drugo!
Ne valja samo pri ovom ostati. Dim, lug, lipili, vatra... Jedan hladan tuš i toga nestaje. Vatra se gasi. A ognjicu prekinu dva veća bijela kinina.

Bengalsko svijetlo oku samo godi, ali ne rasvijetljuje u tami. A meteorska pojavu je senzacionalna i ništa više.

Entuzijizam je dobar, i donosi dobre plodove; i čuvstvo je dobro, ako se ne zadovoljava samo s

dimom; elektriceta je snažna i donosi vidljive učinke. — Ali ovo nije sve. Ovo su samo pojave, a ne sadržina.

Malo dublje treba zagrabiti. Onda će ove pojave biti samo zdravi plodovi onoga granatog stabla kome su žile protegnute po organskom živčevlju.

»Zavezite na dublje!«

Ni s bengalskim ni s meteorskim svijetlom se ne zadovoljavamo; mi hoćemo jaku električnu centralu koja daje velike sume volti i ampèra.

Učinimo da naš narodni sakaromices zanos pretvara u duboko

uvjerenje i herojsku odlučnost. Neka duh bude hrana svijetlu, a ne obratno. Izgrađenosti, svijesti, neslomivosti, odlučnosti. To mi trebamo. Onda se ne treba bojati nevremena.

Taj plod neka donesu naši zbori i dogovori. Ali, posve razumljivo, to najprije recimo sebi, pa drugima. Slabići nestaju u vrtlogu modernog svijeta, koji neće da dublje zarine svoj nož u bolesno tijelo modernog čovjeka. Tada ćemo moći tražiti da nas poštuju i da imamo ono mjesto, koje nam pripada u ljudskoj zajednici prema našem radu i svijesti.

